

ШЫН

1963 ч. ФЕВРАЛЬ 14 ЧЕТВЕРГ

СЭКП Тыва обкомунун болгаш Кызыл хооркомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдиниң органы

Өртөө 2 көп.

КАДРЛАР-БИЛЕ АЖЫЛДА КӨЛЧҮҮЛ

Коммунизми тургузарынын бүгү-ле соруугаларын бистин партиязы болуун хой миллион кадрларын дамчытыр боттадырып турар.

Кадрлар-биле ажил дугайында партиязын ХХП сьезиянын айтышкынын болгаш СЭКП ТК-ниң оң сөзүндөгү шийтирилген ууртулга болдурушпаан, бистин республиканың парторганизацяны кадрларны ажилга шийир, таарыштыр тургузар, мергеждип өстүрер талазы-биле сөөлгү үеде алаан хемчеглерин ач чоруткан. Республикада улус ажил-агынын бүгү адырлары кадрлар-биле колдууда четче хандырылган. Илангыч көдө ажил-агы бүгү үеде алаан хемчеглерин ач билер, шыраак белеткедиг, ууртур кадрлар-биле быжыгатылган. Оон түдүкүндө көдө ажил-агы дүргөн темпир-биле сайырап, мал болгаш чер ажилынын продуктулары бүдүр, оларны күрүгө сатар талазы-биле республика бедик көргүзүлгө чедип ап, ыччангаш Федерациянын чазанын Шийирин кызыл тугун болгаш ашка шаандаларын ам ийи улаштыр чаалап ап турар. Малаа бистин көдө ажил-агынын адууртучу кадрларын кирген салышкыны биче эвес.

Удуртур ажилдын практиказын боттарынын шыныдып шыдаан, бүдүргөниң мергеждиг организацялары шынап-ла ам бисте көвүдөр. Оларын аразында Чөөн-Хемчик «Большевик» колхозун даргазы Ш. Куулар, УТКА-нын 25 чылды совхозта парток секретары С. Буянды, Кызыл электростанциянын директору А. Асеев дөң ыкшап социалистик бүдүргөниң аки организацялары бар. Мергеждиг удууртулганын ачызында ол бүдүргөлөр ам республикада мурнак ажил-агылар апарган. Көдө ажил-агынын үстүдө ийи бүдүргөлери эртен чылын продуктулар бүдүрери дыка көвүдөн, күрүне мурнуна планын онаалтар чедип чедиргенин күтүскөннер, 1 Кызылдын электростанцияны чыды бүдүргө программазын бүгү күрүгүлөр талазы-биле ажил күтүскөн, социалистик чарыштын тилкезин болган. Иччангаш партиязы Чөөн-Хемчик, Улуг-Хем районнар комитеттери болгаш СЭКП-нин Кызыл хооркомун үстүдө шийир ууртур ажилдарга шын шийир тургузканын ажил-херек боду-ла бадыткап турар-дыр.

Токузун «Совет Тыва», Тес-Хемниң «Чодураа» колхозтар чечка чедир-ле көшкөк ажил-агылар турган. Ол районнарын партиа комитеттери ук колхозтарже аштер

Ажылдап кирипкен

Коммунизм тургузушунун амгы үе-чазында тодаргай айтырылганы шийтирилээрде партиа колхозчыны контролдуң айтырылганын уладыртып турар. Иччангаш СЭКП ТК-нын ноябрь пленуму чуртта контрол системаның аде тургузары чутуга апарган деп көргөн. Партиа болгаш күрүне контролдарын каттыштырар, бүгү ажил-чы чонугу калбак кербилгези-биле доктаамал ажилдап чангыс ай контрол системаны тургузар дугайында дедиңчи айтышкынынын үндөин болдуруш СЭКП ТК-нин ноябрь пленумунун шийтирилген өзүгөр СЭКП ТК-ниң болгаш ССР-нин Министрлер Чөвүделенин Партиа-күрүне контролун комитетти тургускан. Оң чер-черде организар база тургустунур турар. Бистин республикада СЭКП Тыва обкомунун болгаш Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүделенин партиа-күрүне контролун комитетти тургустунган, шакла мадыт комитет СЭКП Кызыл хооркомунун чанында база тургустунган.

Контролдуң чаз организарының онза улуг ужу-дузалынын айтышпаан, ноябрь пленумунга бодунун илеткелине Н. С. Хрущев мында деп чутулаан: «Бис халлашкынын билгаш өскө-даа бузар-чүдөк болушунуны мергеждип узууткан шыдаар болгаш узуутка-даа умурлуг бис. Жулинер, оорлар болгаш халлашкылар боттарынын нем-буруулуг үлгедиглерин үлгедип шыдавас турар кылдыр хой-нииниң ындыг бадыланын тургузар умурлуг бис».

Партиа-күрүне контролун организарынын дугайында хойууда «Коммунистерни болгаш партиа кежигүң эвестерин контролга калба-биле өвиңдеп кирширттери партиа-күрүне контролун комитеттерин ажил-чорудулаанын чедиптиргенин болурунга кол чүү ол болур» деп айткан турар. Ону ууртулга болдурушпаан, бүдүргөлөрдө, туугуларда, колхозтарда болгаш совхозтарда, албан черлеринде партиа-күрүне контролун комитеттеринге дулаажаарынын бөлүктөрүн тургузуу турар.

Февраль 12-де Кызылдын № 1 АТБ-зынын чолачылары болгаш гараж ажилчылары, инженер-техник ажилдачылары нияти ху-

В. Дамдын-оол, Ч. Шулуу-Маадыр, С. Байыр-оол оларны чорудуп, ууртулга-биле быжыгалаан, а ол аштер партианын мурнуна харысалганын бедик-биле мердевишпаан, чүтүдүгү ажилдап, артель бүдүргөлинин экономизин өстүрүп быжыгалаарыныче колхозту массаны мобилизастап шыдаанын ачызында ол колхозтарын ажил-агыны көскүгү-биле өжжөөн. Кандың-даа ажилдын чедиптиргенин болуру ууртуучулардан, организацячылардан биче өзеи-биле тамаарып дээрин үстүдө каш чижекте-не илде-дир. Ындыг чижектерин хойну көргүзүп болур.

Ыччангаш парторганизацяларын кадрлар-биле ажилында чет-чет ам-даа хой. Оон чылдаганын партианын хоорай болгаш районнар комитеттери кижилерин ажил-ишчи мезгил, моральдыг шынарын, перспективаны эки өөренип көрөйи турган, ууртур ажилдарже хамаан чок депшидер ийикпе, азы практиктин ажилга боттарынын шыныктырып шыдаанын турар, пат-ла дегейлген, мораль талазы-биле төлөп чок кижилерин ууртур ажилдарга үр үеде түдүк, оларнын кижизилгезинче шоолуг кичээңгей салбайн турарында деп санаар херек. Манаа тамаарыштыр чамдык чижектерин көргүзүп болур. Улуг-Хемде «Чодураа» колхозун даргазына А. Төмүр-оол алаан үр ажилдаан. Ол ажилдап кирерин мурнуда ук колхоз багач эвес ажил-агы турган. Артель бүдүргөлинин улам ынай сайырадыр дөң эш Төмүр-оол чүтүдүгү ажилдарынын улуг, чүгө дарга ат аилеп, шаг-үенин эвээш эвес кезин арадалашкына эртирип келген. Районун партиа комитетинин сүмө-лөң бийледиң ийишкынын өзүгөр чодураачылар ону колхозунун даргазына каш узаа катап сонгаан. Ажыл өжжөөлөрүн туржук, улам-на дораптан турган. Колхозчулар бо чыныг ону колхоз даргазына сонгулаан.

К. Шырыпчыны «Май 1» колхозта парторганизаця секретары болуп турда, ол артельди ажил-агы, сакчак бадылап аажок санаарап турган, а Токузун партиа комитетти ууртур ажилга болуп көргүзүскөн Шырыпчыны биле тура-ла, ону улам депшидиң, райкускон даргазына ажилдарынын санаалаан. К. Шырыпчыны ол албан дузаалга турган, база-ла аки түнөк көргүспей, харын ажилдачыларга, чонга каржы-хаалагай аажы-тааны көргүзүп турган.

Хуралды чыгып келгеннер. Хуралды коллективте мектеком даргазы эш Папарет айткан.

СЭКП ТК-ның ноябрь пленумунун шийтирилген боттарынын быышпаан, Кызылдын улутчул бундургөлериңин, түдүк болгаш транспорт коллективтерин аразында бир-ле дугаарында СЭКП хооркомунун чанында партиа-күрүне контролун комитетинге дулаакар бөлүктү тургузар алдар биске таарышкан-дыр. Ол бөлүктүн составына төлөптиг кандидаттарын депшидер ужураугу бис—деп, ол чутулаан.

СЭКП Кызыл хооркомунун чанында партиа-күрүне контролун комитетинин даргазы эш А. Ф. Лушников өс алгаш, чаз тургустунур турар контрол организарынын соруудаларынын дугайын дегеренгей-биле чутулап берген. Чолачылар, септекилер, албан ажилчылар өс алгаш СЭКП Кызыл хооркомунун чанында партиа-күрүне контролун комитетинге дулаакар бөлүктүн кежигүнеринин кандидаттарына боттарынын эш-өөрлерин, бүдүргө мурнакчыларын алап, оларны дугайында допу характеристиканы берип өгөлөңгөн.

Депширттерин аразында коммунистик күш-ажылдын шалпы-чызы, септеки эш Шамаа, бригадир эш Довошкис, септекилерин коммунистик күш-ажыл бригаданын улуттуктүзү эш Лушников, чолачы эш Андреев, инструктор эш Золам, чолачы эш Сулимов болгаш өскөлер-даа бар. Оларны шунтузун бөлүктүн кежигүнеринге чангыс үн-биле сонгаан.

Ол-ла хү АТБ-ның коллективтерге коммунистерин нияти хуралды болуп эрткен. Анаа база СЭКП хооркомунун чанында партиа-күрүне контролун комитетинге дулаакар бөлүктүн кежигүнерин согуру дугайында айтырымын чутулаалык көргөн. Коллективте партиа организацясында 14 кандидаттарын депшиктен, чангыс үн-биле бадылаан.

Коммунистерин нияти хуралды СЭКП обкомунун болгаш Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүделенин партиа-күрүне контролун даргазы эш М. К. Шырап дегеренгей чүе чутулаан.

АТБ-нын коллективинде 25 кижизилгези бөлүктү тургускан,

зүп, бюрократсып келгени-биле ажилдап дүжүрткен. Бо болгаш өскө-даа фактылар база коммунизм тургузушунун үлгезин эрге-ажыктар кадрлар-биле ажилды өде тургузарын парторганизацялардан шыгып негеп турар. Мыччангаш партианын районнар комитеттери, Кызыл хооркому ажил-агы, култура тургузушунунун бүгү-ле участоктарына кадрлар шийир алышкынын оварымчалыг көрүп, чүгө хынаттырган, ажилдаачы, перспективтик кижилерин ууртур ажилдарга депшидеринче, оларны сакшы чонаныг кижизилгезинче кол кичээңгей салыр.

Ажил-агынын тус-тус адырларында ууртукучу кадрлар оларга даандырган херекти билдидип, шын шийтирилээр, эртем-билди талазы-биле үргүчү өскөн тураын дөң, оларнын политиктиг, экономиктиг болгаш нияти өөредилгезин доктаамал хайгааралга ап, билг депшидер, ажилга мергежир талазы-биле кадрларга шыдамык дулаакаш чогуур. Ууртур ажилдарга үр үеде чораян, партианын, улустун мурнуна асеткилдин-биле бараан болуп келген, хоочун, дуржулгалыг ажилдачыларын ажилга шюугар чоруун болдуруй, харын олар допу күш-биле ажилдап, мергежип эвээш анык кадрларга кезеде дулаакаш турарыныче сакшы салза чогуур.

Удуртур ажилдарже херээженнерни база инициативни анык күштерни дидими-биле депшишпаан, оларны организацяны ажилдын практиказын мергеждип өөредир, кадрлар депшилгезинге кураавырларын магадылаары, даандырган ажил-херек дөң ажилдакчы бургузунун хууда харысалгазын бедидери, оларга негедени улагтырыр кадрлар-биле ажилда кол чүүл. Ажил-агы, партиа, советтин удуртур кадрлары-биле ажил амгызында өжжөөн, оларнын организацяны ролю улам өскөн тура болза, төөгүдүгү чеди чылдың бедик чылында республиканын мурнуда салдынын турар өөлчегин соруудалар база-ла чедиптиргени шийтирилгезин шыдаар дээрине чыгыяп турбас.

Допчу дыңнадыг

Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдиниң Президиумунун доктады-биле эш Григорий Викторович Иванов эске ажилте шийтирилгези болгаш Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдиниң Президиумунун секретары хуула-биле чорударыс. Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдиниң Президиумунун секретарынын хуула-биле чорударыс Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдиниң депутаты Сергей Хочекович Красныйн хуула-биле чорударыс. Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдиниң Президиумунун ордакчызынын хуула-биле чорударыс.

Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдинге Чаатының № 90 сонгулда округун талазы-биле сонгулда чорудар дугайында

Тыванын Президиумунун Ч А Р Л Ы

Чаатының № 90 сонгулда округуну талазы-биле дедир кыйгыртак депутаттын орунуга Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдиниң депутаттын сонгулдазын 1963 чылдың март 3-те, воскресеньеде чорудар.

Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдиниң Президиумунун даргазы Б. ДОЛЖАМАА. Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдиниң Президиумунун секретарынын орунуга Д. БАЙЫР-ООЛ.

Кызыл хоорай, 1963 чылдың февраль 13.

Чаатының № 90 сонгулда округунда Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдининиң депутатын дедир кыйгыртыр дугайында бадылашкын чоруткан округ комиссиязының ДЫҢНАДЫ

Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдиниң Президиумунун 1963 чылдың февраль 1-де Чарлымын өзүгөр Улуг-Хем районун Чаатыны № 90 сонгулда округуна 1963 чылдың февраль 12-де Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдиниң депутаты Сат Комбуевич Намчакты дедир кыйгыртыр дугайында бадылашкын чорударынын хуралдары болган.

Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдиниң депутаты С. К. Намчакты дедир кыйгыртыр дөң хуралдагы киришкен сонгуучулар 100 хуу бадылаан.

Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдиниң депутатын дедир кыйгыртыр чорумунун дугайында Хосодунун 10 чүтүдүгү өзүгөр депутат Сат Комбуевич Намчакты Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдинден дедир кыйгырткан деп санаар.

УСТЬ-ЛАБИНЧИЛЕРНИҢ ЭГЕЛЭЭШКИНИ УЛУГ АЖЫЛ-ХЕРЕКТЕРЖЕ КЫЙГЫРЫП ТУР

Шалпычы участоктуң кижилеринде (Репортаж)

Февральдын өгези. Орай кезеде, Бедей-Арыг сууру чырыгтылаан Илчичин лампалары кышкы аас дээрде шолбаннар-биле адаанашкан чүе дег чайынап турду. Суур-нун кайы-даа кудумчуларында, чуртталга бажынарында муржам. Хамык чон кайда? — Клубта.

Клубтун үш чүе чыгам олуруттуг дегем улуг азы шыгырт долгап. Бүт кырында турар кижилер, безин хой. Хуралдын хүн айтырымын чылганынын кичээңгейи хаара тудуп, сонугардып турары мырыдай ладеп болган.

Индирге колхозтуң партиа организацязынын секретары Селикпаа Кыргыснова Байыр-оол. Оон холунда февраль 1-де үнгөн «Шын» солун. 1963 чылда тараа база мал ажилынын продуктуларын бүдүрери көшүдери дөң бүгү улустун чарыкчыны киржин калбартыр талазы-биле Краснояр крайнын Усть-Лабинск бүдүргө-

зынын сестери «Чодураа» колхозтун эр, херээжен колхозчуларында чөөк төрелини дег эртим болгаш сорук киришинини, сеткил-чүрекке хайныгышкынын дыңналып турган.

Чаааны танштырары доостуру билек-ле санал-онал берилешкени өгөлөн. Илдрже хамыкты мурнай колхозтуң кол зоотехниги Ч. М. Марчин үнүп келген: — Колхозта көдө интелегентилер, илангыч мал болгаш чер ажилынын тускай эртемчилери бистер кубанчыларынын патриоттуг кыйгырымын чангыс асеткил-биле каттыжып, ону деткип тур бис. 1963 чылда чер база мал ажилынын продуктуларын бүдүрери көвүдери дөң бүгү улустун чарыкчыны киржин бис — деп, ол медеттөөн. Чеди чылдын бедик чылында колхозтун

шийтирилери амдыраалга боттандырыр дөң аки ажилдарыныче кыйгыртыр-дыр. Ону колхозтун бода мал фермазынын бүтү калбарчыларынын, саанчыларынын өмүзөөңгөндө деткип, каттыжып тур мен. 1963 чылда чаз күш-ажылчы чедиптирген дөң чарышты Тес-Хеминиң де-вискээр айы-биле колхоз-совхоз өргөлелинин бүтү ажил-агыларынга калбарчыныче өгөлөңкө кыйгырыгын бистин колхозтун бо хуралдан илди үндүрер деп саналдык мен. Иччангаш бистин Хараал-Тей сүт-бараан фермазынын коллективин «Мерен» колхозтун Сын-Мыйыс сүт-бараан фермазынын коллективин чарышка кыйгыртыныс — деп, ферма эргелекчи Михаил Евзак чутулаан.

№ 3 хойжу бригаданың бригадир эш Байгар бригада интизи-биле 1963 чылда чүе хойга онааштыр

чыжыныг бистин-биле кады кир-жиринге Тес-Хем өргөлелин бүтү аныктарын, комсомолчуларын кыйгырдыныс — деп, комсомолтуң чутулазы ындыг болган.

Чаа, эки өгөлөшкенин чодураачылар илдепкей-чүтүдүгү таныш-кам, чангыс асеткилдиг каттыжым дөң болгаш бүгү улустун чарыкчыны киржирин шийтирээш, тодаргай бот-хулааңгелерин алгаш, «Чаа орук» колхозтун колхозчуларын, ол ишкеш Тес-Хем өгөлөлдөгү бүтү ажил-агыларын чарышка кыйгырган.

«Чодураа» колхозтуң ажил-ишчилери чеди чылдын бедик чылында Төрзүн чуртта 2550 центнер элти, 1962 чылда бергининден 400 центнер хойну, 1400 центнер сүтү, 1962 чылдыңындан 280 центнер хойну, 447 центнер дүнтү, эртен чылдыңындан 75 центнерин артык баэрин хулаанган. Мал ажилынын продуктуларын күрүнеге сарларынын үстүдө бедиктен хулаанган хууза бетине, ноябрь 1-де күүсөдирин шийтирилээр. Хойларын баш санан 1962 чылда чедип алдынган денделден 12 хуу, мыкыстыг бола мадылдын 11 хуу өстүрери көрдүгөн. Интизи-биле 5080 ажык баш малдарын семиртилгеге тургузар, бо сорулга-биле бригада болгаш ферма бүрүзүнге малдарын тургузу азыраар тускай коданынын доктаамал ажилдадыр.

Ол хуралдын соонда, дараазында хүнерде колхозтун кайда-даа малчынырында чоругура усть-лабинчилерин эки өгөлөшкенин дугайын билдинтир апарган, бот-хулааңгелер алдынган турду.

Мез улугу болза чүе хойга онааштыр 105 хураганы менди өстүрери, а хой бүрүзүнден 3 кг дүнтү кыргып алыр болур — деп Дус-Хөл ховуунда № 2 хойжу бригаданын хойжуу О. Болзт-оол бистин-биле беседага чутулаан. Оон колдында ам 50 хой төрөөн, оларнын төлү менди.

Он ийи инектеринин бирээзинден-не 1600 кг сүттү саап алыр мен. Ол болза ферманын нияти хулааңгелеринден 400 кг хой — деп, Хараал-Тей сүт-бараан фермазынын саанчыны комсомолчу Ким Оян чутулаан. Ушкү чылда ажилдап турар анык саанчыны бодунун эки ажилы-биле коллективтин хүндүктел-лин чаалап ап, бо сонгулда кампаниясында Самагалдай көдө Сөвдиниң депутаттыг кандидатында депширттирген.

Көдө ажил-агыны көдүрер дөң демиселдин шалпычы участогуун кижилери бис дээрин мердеп бичген Тес-Хемчилер кубанчыларынын патриоттуг өгөлөшкенине каттыжым, бодунун республиказынын күш-ажылчы алдарын 1963 ажил-агы чылында улам бедик көдүрериле тодаргай салышкынын болуур дөң сорук кирген ажилдап турарлар.

ЧУРУУТА: Хараал-Тей сүт-бараан фермазынын кызыл булуунда. Ферма эргелекчиси эш Евзак усть-лабинчилерин чыгаанын саанчыларга болгаш калбарчыларга номчуп таныштырып олур.

О. МАНДАРЫЙ. Фото авторуу.



эргөлелин колхозчуларынын, совхозтар ажилдакчыларынын болгаш көдө ажил-агынын тускай эртемчилеринин чурттуң көдө ажил-агынын өгү ажилдакчыларына чыгаанын номчуп таныштырып тур.

БИСТИҢ КАНДИДАТТАРЫВЫС

Тыванын № 846 сонгулда округунда РСФСР-нин Дээди Сөвдинге депутаттын кандидаты

Эш Сергей Хочекович Красный 1920 чылда Каа-Хем районун Бурен деп черге ядыны араткыч өг-бүлөзине төртүтүгөн.

1932 чылдан 1935 чылга чедир эш Красный Кызылдын эге школазына өөрленген. 1935 чылдан 1940 чылга чедир Аныктарнын Революстуг Эвилелинин Каа-Хем кожуун комитетиниң пионер болгаш школа килдизиниң эргелекчиси турган.

1940 — 1944 чылдарда Тыванын Аратын революстуг шеринини, а 1944 — 46 чылдарда — Совет Армиянын хүрээлекчиге шериг албанын эрттирген. Шериг албаныдан халашкан соонда ийи чыл дургузунда Осоавиахиминиң область чөвүлелинин шериг өөредилге килдизин эргелекчилеп турган.

1948 чылда эш С. Х. Красный Тыва облкускомунун аппаратында оргинструктор килдизиниң улуг инструкторунга ажилдап кирген. 1951 чылда ажилчы чоннар депутаттарынын Барыин-Хемчик район Сөвдиниң күүскомунун даргазынын оралакчызынга, а 1953 чылда ол-ла район Сөвдиниң күүскомунун даргазынга сонгуттурган.

1954 чылда эш Красныйни партиа күүсөкчи комитетиниң даргазынга сон-

мурнунда салдыган сорууганы чедиптиргенин шийтирилээр тускай эртемчилер бистер бот-идеипкейжи, дидим чорукту көргүзүп, нимилерин июдуур үндүрер, оларнын сакшы-сеткилин хайныктырар умурлуг бис. Эки ажилдары деп чүл дээрин кубанчыларынын чыгаанында ыччар тубайлыраан болгай. Малдарын уксазын улам өжжөөн сорулга-биле колхозтуң бот-оруга-чарыгалам хойжу бригадаларына хойларын тускай бригадарыны чорудуп, бригада бүрүзүнге, ол ыкшап сүт-бараан фермазына экижиттинген уксазын өскө малдарын бодунун чедип алыр мурну зооветеринарлыг хемчеглерин чорудар бис. Малдарын семиртилгезин илангыч ору-баннаастары бистин хулааңгезисе. Бо чылын колхозтуң күрүнеге сатар 255 тонна элтиң семиртилгеге тургускан малдар-биле күүсөдирин хандырыр бис — деп, зоотехник чутулаан.

Усть-лабинчилерин чыгааны болза СЭКП ТК-нын ноябрь пленумунун

школазыныче өөредип чоруткан, ол школа-ны 1957 чылда доозуп кээри билек эш Красныйны ажилчы чоннар депутаттары.



Чөөн-Хемчик район Сөвдиниң күүсөкчи комитетиниң даргазынга сон-

С. Х. КРАСНЫЙ

1959 чылда С. Х. Красный ажилчы чоннар депутаттарынын Кызыл хоорай Сөвдиниң күүсөкчи комитетиниң даргазына сонгуткан болгаш ында амгы үеде чедир ажилдап турар.

1961 чылдын декабрь 17-де С. Х. Красный Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдиниң депутаттыгына сонгуткан, а Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдиниң I сессиязы ону Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдиниң Президиумунун Даргазынын оралакчызынга сонгаан.

Сергей Хочекович Красный Кызыл хоорайнын хөгжүдөзине болгаш чаагайжылдыгына бодунун күжүн, билгилерин берип, совет органирга ажилдап чораян үезиниң байлак дуржулганын амыктып турар.

С. Х. Красный 1948 чылдан бээр СЭКП кежигүну. СЭКП Тыва обкомунун кежигүну болгаш СЭКП Кызыл хооркомунун бюро кежигүну. Совет органирга харысалгалыг улуг ажилды С. Х. Красный өөредилге-биле, бодунун идея-политиктиг билгилерин бедидери-биле холбаштырып турар. 1961 чылда С. Х. Красный СЭКП ТК-ның чанында Партианын дээди школазын дооскан. Эш Красный «1941 — 1945 чылдарда Ада-чурттуң Улуг дайынына Германияны тилдизин дөң» деп медаль-биле шаңнаткан.

1963 чылдын март 3-те—РСФСР-ниң Дээди Сөвдинге сонгулда хүнүнде—коммунистерниң болгаш партиа кежигүну эвестерниң улусту-чу бодуустуң төлөттүг кандидаты эш Сергей Хочекович КРАСНЫЙ дөң бодуустуң бадылаашкынывысты берээлиңер!







Колхозтарны, отчёт-соңгулдагы хуралдарындан

Кижн бурүзү эки ажилдаан

Четпестерни чыдаганын түдөл дээрин аяратып чогуур...

Тудум-на...

Четпестерни чыдаганын түдөл дээрин аяратып чогуур... Отчёттуу илеткеди белеткен турарынын үзүндө миндиг болза болганчок-ла саяшка кирип кээр турган.

массалар ортузунга организақты болган кижиздикти ажилдарыне бедик денелде көдүрбей турар, колхоз бұдүрүгезин удурут талазы-биле оперативти ажил дька конка, организаастар ажилга эрпейлээр практика ам-даа үргүзүлөйшпаан турар дээрин санал бергенер чөштүг шүгүмчүлөсөн.

Бо болза Каз-Хем райондун «Совет Тыва» көдө ажил-агыи артедиле отчёттуу хуралынын дугайында чугаа болуп турар.

Чуге миндиг болганы? Хоу ажилга күш-ажыл багаи организаастаттырган. Колхоз сортуу үреинер-биле хандыртылган, үреинер-биле хандыртылган, үреинер-биле хандыртылган.

Сезондун ажилдарына белеткеди сонгаралдыктын чокка, чогуур үзүндө эки чоруктан тудум-на чедир бергенер бо хуралга демделген турган.

Миндиге-ла хирелег болган дүжүтү күзүн чедир чокка ажаалдырына белеткедер багаи болган.

Колхозтун баштаар чери, партия, комсомол организацйалары колхозчу

сентелге, техникага кам чок чорук ажаап алышкынын хуусаазын уаымдыктырган. Бир эвес комбайнер бурдуу колхозтун мурнакчылары эштер Черлик-оол, Натпиг, Бабуу, Будгак олар дег эки ажилдаан чүе болза ажаап алышкынын 17 комбайн эвес, а 8-ле комбайн чогуур хуусаада доозуттар турган.

Колхозтун ажил-агыинын оругалыг кол алдыры — мал ажилынын хажудезинде улуг четпестер бары хуралга илерези.

Ол бүгү шүптү-ла ажил-агыи аяк ажилды механизастарыне мынчага чедир эгелеп кирбөө. Саар инектерин уксаазын ажиктейиш келген.

Малдыкчылар бурдуу аарылары-биле демселден, ажаалга, азыралынын багайындан улуг когаралар болган.

Сезондун ажилдарына белеткеди сонгаралдыктын чокка, чогуур үзүндө эки чоруктан тудум-на чедир бергенер бо хуралга демделген турган.

Миндиге-ла хирелег болган дүжүтү күзүн чедир чокка ажаалдырына белеткедер багаи болган.

Колхозтун баштаар чери, партия, комсомол организацйалары колхозчу

Механизаторлар курузу

«Тээли» совхозтун Кызыл-Даг салбырынын механизаторлары көдө ажил-агыи техниканы болган агро техника өөрениригге улуг сонугуругалды илередиш турар.

Күстун өөредилге программанын чакыи хоу ажилы эгелер бети-де доозар кылдыр тургускан.

М. КАРА-ТОНГУУ. «Шыныи» тускай корр.

АЖЫГЛАДА КИРГЕН

Чөөн-Хемчик райондун Ленин аттыг колхозунун Х. Довукайга дурдунган 10 кижн составтыг тудугу эвено артег чылдын сентябрьин ийги чартындан бээр 10 автомашина турар гаражы тудуп эгелээш 1963 чылдын январьнын төңтүзүгө чедир дооскаш ажыглада кирген.

Күстун өөредилге программанын чакыи хоу ажилы эгелер бети-де доозар кылдыр тургускан.

Т. ХЕРТЕН.

ГОРОД ТАРЫРЫНГА ВЕЛЕН

Барыи-Хемчик райондун «Большевик» колхозунун ногаа бригаданы парниктерге херезлээр 200 тонна едекти өсөртүп алган.

Ногаажылар оон аягыда бо чылдын чазынында 0,5 гектар огуртерин, 30 гектар картофельди тарыи деп соруга салган.

К. СЕРИЧ.



Бистин уругларымыс кидык чагаай омак-серек, күш-ажылга, өөредилгеге ынак болуп өзүп олуралар. Бүгү-ле эки чүдүлери оларга Төрөн чурт баралаткан.

Чолаачы-садыгы

«УТКА 25 чылы» совхозтун ст-баран фермаларына, малайгы кыштактарда малчыларга эи П. Рефеев бо-ла чед берген болгулар.

Автолакаанын чолаачы-садыгымыс эи П. Рефеев ол ажилына ам ийи чыл амыг үеде малайгыштып келген.

Совет салдыгыи культураны, чога ак-сеткилди бараан болушкун дээш демселчи эи П. Рефеевтиг 1963 чылда улам чедиркиниги болурун күзөөлдер.

Чолаачы-садыгы

«УТКА 25 чылы» совхозтун ст-баран фермаларына, малайгы кыштактарда малчыларга эи П. Рефеев бо-ла чед берген болгулар.

Совет салдыгыи культураны, чога ак-сеткилди бараан болушкун дээш демселчи эи П. Рефеевтиг 1963 чылда улам чедиркиниги болурун күзөөлдер.

Чолаачы-садыгы

«УТКА 25 чылы» совхозтун ст-баран фермаларына, малайгы кыштактарда малчыларга эи П. Рефеев бо-ла чед берген болгулар.

Хөй өлүнтү дужааган

Чөөн-Хемчик районда «Сут-Хад» совхозтун мурнакчы аячызы О. Чылбак хөй чылдарыни иштиде мога-шылга чок аяпал, Төрөн чуртка хөй түнүгү ап-өлүктү берген.

Бергерлерге доорубас дуржугалыг аячы ам-даа 5 кижити, 50 диниди болган өске-ла үнелиг ап-өлүктү эжеп дужаар күзөөлени алган, ыраакы тайларга база катат айт-танышкан.

Киномеханик болгаш радист

Тес-Хем районда «Коммунистче орук» колхозтун колхозчулары эи Б. Байыр-оолдун ап-сеткилди күш-ажылды мактап турар.

Бүдүрүгө өөредилгенин колхоз, совхозтарыи баазаына быгылалары, өөреникчилери сонугуругалды мержеидерине өөредирини айтир-гылары болган ийи чылчылар чок өөредилгени чедип ап турар

Директорлар семинары

Республиканын башкылар билли бөдилер институту бұдүрүгө өөредилгени 11 чыл школарынын директорларынын семинарын организаастап арттырган.

Чидиг шүгүмчүлөдөр

Бистин Ленин аттыг колхозта клубтун септелгенин чылдын орта кылбас. Чай боорга шала болган хер-херекселер дамдыдан урелип турар.

Бистин клуб чыл бүрүде-ле олардын чылдык чедимес. Бо чылдын клуб чылдык чылдык даа кубометр топ-пак ынак эжеп дүжүрбөн, чүге инда-хаа дон чери эжеп баар.

ААЗААШ-ЛА УТУПТАР

Бистин Ленин аттыг колхозта клубтун септелгенин чылдын орта кылбас. Чай боорга шала болган хер-херекселер дамдыдан урелип турар.

ЭРГИ ХЕВЗЭР

Барыи-Хемчик райондун «Мурнакчы» колхозта көдө клуб дельме-да, иштики дельмеге база эки. Клубка чаа өргөлөчи Х. Балдыр-оол ажилдаан бээр байдал эскерилбөөн, чүге кино үнүп турар, а лекция, беседа болбас, бот-тывынгыр уран чүөл бөлүмү ажилдаас чевөр.

Чөөн-Хемчик район.

Херекселерине кижилерини хамаарылга бұдүрүгө харылдааларынын үндөйини болуп турар.

Социалистиг тургузууда бұдүрүгениг чепсек-херекселерини ниитини болуп, бүгү чога хамаарыш турар. Социалистиг өчүгө үндөйлөткенини ниитини бұдүрүгезинде бистин тургузуустан экономикаг үндөйлөчү болуп турар.

Социалистиг өчүгө үндөйлөткенини ниитини бұдүрүгезинде бистин тургузуустан экономикаг үндөйлөчү болуп турар.

Социалистиг өчүгө үндөйлөткенини ниитини бұдүрүгезинде бистин тургузуустан экономикаг үндөйлөчү болуп турар.

Социалистиг өчүгө үндөйлөткенини ниитини бұдүрүгезинде бистин тургузуустан экономикаг үндөйлөчү болуп турар.

Социалистиг өчүгө үндөйлөткенини ниитини бұдүрүгезинде бистин тургузуустан экономикаг үндөйлөчү болуп турар.

Харылдааларыи сайзырангайдыр.

Харылдааларыи сайзырангайдыр, колхоз бұдүрүгезини ниитилештиренин денелени бедидери; колхозтар аразынын харылдааларын калбартыры; колхоз бұдүрүгезини чепсек-херекселерини күрүнени-биле каттыштыры-дыр.

Көдө ажил-агыиын бұдүрүкү күштеринин улам күчүдү көдүрүшкүчүн боттары аразында харылдаалыг ийн кол соругаларын чога аш-ченин бедик шынарды продуктларынын болган үлөтүргө чыл-этиг элбешкенин чедип алыры; коммунистиг ниитиле харылдааларыне совет көзүнүн чорутуу шилчирини хандырары болган хоорай биле көдөйин аразында ам-даа бар боттуг ыгалды узуктарыи шилчирлээрине арганы бээр.

Көдө ажил-агыи бұдүрүгө техникаг чепселенишкенин болган бұдүрүгезин организаастарынын талазы-биле үлөтүрүн денелениге улам чокшугулар; көдө ажил-агыи-ла күш-ажыл болза үлөтүргө күш-ажылды бир хевир кылдыр чартыи биле бээр; бойдустан чалгаар болушкунарындан көдө ажил-агыи-нын хамаарылгалы дька өзөөжөр, а оон сонда барык чиде болу. Колхозтар болза боттарынын бұдүрүгө харылдааларынын, күш-ажылды болган амдырал-чурталганын байдалынын талазы-биле коммунистиг хевирини бұдүрүгелери апаар.

Ол хөгжүдө ам бистиги чуртувста боттаныш турар. Колхозтарыи үлөшпес фондудары өзүп база калбарыш турар. Көдө ажил-агыиын материал-техникаг баазаы быжыкп, көдө ажил-агыи бұдүрүгезини механизасташкыны, электризация болган химиядиглеги улам калба-биле боттаныш турар. Оон-биле чергелештир көдө черлерде күш-ажылды байдалы чартынган, индустриалды күш-ажылды бир хевир кылды ол хууун турар.

Колхозтарыи экономикаг көдүрүшкүчүн, оларын иштиги харылдааларынын сайзырангайдыры ниитилештирген бұдүрүгезин бедик чалдыга чедирер. Күш-ажылды организаастары болган оон төвөйри күрүне бұдүрүгелеринде доктаатылган денелге база хевирлерге чок-

Харылдааларыи сайзырангайдыр.

Харылдааларыи сайзырангайдыр, колхоз бұдүрүгезини ниитилештиренин денелени бедидери; колхозтар аразынын харылдааларын калбартыры; колхоз бұдүрүгезини чепсек-херекселерини күрүнени-биле каттыштыры-дыр.

Көдө ажил-агыи бұдүрүкү күштеринин улам күчүдү көдүрүшкүчүн боттары аразында харылдаалыг ийн кол соругаларын чога аш-ченин бедик шынарды продуктларынын болган үлөтүргө чыл-этиг элбешкенин чедип алыры; коммунистиг ниитиле харылдааларыне совет көзүнүн чорутуу шилчирини хандырары болган хоорай биле көдөйин аразында ам-даа бар боттуг ыгалды узуктарыи шилчирлээрине арганы бээр.

Көдө ажил-агыи бұдүрүгө техникаг чепселенишкенин болган бұдүрүгезин организаастарынын талазы-биле үлөтүрүн денелениге улам чокшугулар; көдө ажил-агыи-ла күш-ажыл болза үлөтүргө күш-ажылды бир хевир кылдыр чартыи биле бээр; бойдустан чалгаар болушкунарындан көдө ажил-агыи-нын хамаарылгалы дька өзөөжөр, а оон сонда барык чиде болу. Колхозтар болза боттарынын бұдүрүгө харылдааларынын, күш-ажылды болган амдырал-чурталганын байдалынын талазы-биле коммунистиг хевирини бұдүрүгелери апаар.

Ол хөгжүдө ам бистиги чуртувста боттаныш турар. Колхозтарыи үлөшпес фондудары өзүп база калбарыш турар. Көдө ажил-агыиын материал-техникаг баазаы быжыкп, көдө ажил-агыи бұдүрүгезини механизасташкыны, электризация болган химиядиглеги улам калба-биле боттаныш турар. Оон-биле чергелештир көдө черлерде күш-ажылды байдалы чартынган, индустриалды күш-ажылды бир хевир кылды ол хууун турар.

Колхозтарыи экономикаг көдүрүшкүчүн, оларын иштиги харылдааларынын сайзырангайдыры ниитилештирген бұдүрүгезин бедик чалдыга чедирер. Күш-ажылды организаастары болган оон төвөйри күрүне бұдүрүгелеринде доктаатылган денелге база хевирлерге чок-

Харылдааларыи сайзырангайдыр.

Харылдааларыи сайзырангайдыр, колхоз бұдүрүгезини ниитилештиренин денелени бедидери; колхозтар аразынын харылдааларын калбартыры; колхоз бұдүрүгезини чепсек-херекселерини күрүнени-биле каттыштыры-дыр.

Көдө ажил-агыи бұдүрүкү күштеринин улам күчүдү көдүрүшкүчүн боттары аразында харылдаалыг ийн кол соругаларын чога аш-ченин бедик шынарды продуктларынын болган үлөтүргө чыл-этиг элбешкенин чедип алыры; коммунистиг ниитиле харылдааларыне совет көзүнүн чорутуу шилчирини хандырары болган хоорай биле көдөйин аразында ам-даа бар боттуг ыгалды узуктарыи шилчирлээрине арганы бээр.

Көдө ажил-агыи бұдүрүгө техникаг чепселенишкенин болган бұдүрүгезин организаастарынын талазы-биле үлөтүрүн денелениге улам чокшугулар; көдө ажил-агыи-ла күш-ажыл болза үлөтүргө күш-ажылды бир хевир кылдыр чартыи биле бээр; бойдустан чалгаар болушкунарындан көдө ажил-агыи-нын хамаарылгалы дька өзөөжөр, а оон сонда барык чиде болу. Колхозтар болза боттарынын бұдүрүгө харылдааларынын, күш-ажылды болган амдырал-чурталганын байдалынын талазы-биле коммунистиг хевирини бұдүрүгелери апаар.

Ол хөгжүдө ам бистиги чуртувста боттаныш турар. Колхозтарыи үлөшпес фондудары өзүп база калбарыш турар. Көдө ажил-агыиын материал-техникаг баазаы быжыкп, көдө ажил-агыи бұдүрүгезини механизасташкыны, электризация болган химиядиглеги улам калба-биле боттаныш турар. Оон-биле чергелештир көдө черлерде күш-ажылды байдалы чартынган, индустриалды күш-ажылды бир хевир кылды ол хууун турар.

Колхозтарыи экономикаг көдүрүшкүчүн, оларын иштиги харылдааларынын сайзырангайдыры ниитилештирген бұдүрүгезин бедик чалдыга чедирер. Күш-ажылды организаастары болган оон төвөйри күрүне бұдүрүгелеринде доктаатылган денелге база хевирлерге чок-

Харылдааларыи сайзырангайдыр.

Харылдааларыи сайзырангайдыр, колхоз бұдүрүгезини ниитилештиренин денелени бедидери; колхозтар аразынын харылдааларын калбартыры; колхоз бұдүрүгезини чепсек-херекселерини күрүнени-биле каттыштыры-дыр.

Көдө ажил-агыи бұдүрүкү күштеринин улам күчүдү көдүрүшкүчүн боттары аразында харылдаалыг ийн кол соругаларын чога аш-ченин бедик шынарды продуктларынын болган үлөтүргө чыл-этиг элбешкенин чедип алыры; коммунистиг ниитиле харылдааларыне совет көзүнүн чорутуу шилчирини хандырары болган хоорай биле көдөйин аразында ам-даа бар боттуг ыгалды узуктарыи шилчирлээрине арганы бээр.

Көдө ажил-агыи бұдүрүгө техникаг чепселенишкенин болган бұдүрүгезин организаастарынын талазы-биле үлөтүрүн денелениге улам чокшугулар; көдө ажил-агыи-ла күш-ажыл болза үлөтүргө күш-ажылды бир хевир кылдыр чартыи биле бээр; бойдустан чалгаар болушкунарындан көдө ажил-агыи-нын хамаарылгалы дька өзөөжөр, а оон сонда барык чиде болу. Колхозтар болза боттарынын бұдүрүгө харылдааларынын, күш-ажылды болган амдырал-чурталганын байдалынын талазы-биле коммунистиг хевирини бұдүрүгелери апаар.

Ол хөгжүдө ам бистиги чуртувста боттаныш турар. Колхозтарыи үлөшпес фондудары өзүп база калбарыш турар. Көдө ажил-агыиын материал-техникаг баазаы быжыкп, көдө ажил-агыи бұдүрүгезини механизасташкыны, электризация болган химиядиглеги улам калба-биле боттаныш турар. Оон-биле чергелештир көдө черлерде күш-ажылды байдалы чартынган, индустриалды күш-ажылды бир хевир кылды ол хууун турар.

Колхозтарыи экономикаг көдүрүшкүчүн, оларын иштиги харылдааларынын сайзырангайдыры ниитилештирген бұдүрүгезин бедик чалдыга чедирер. Күш-ажылды организаастары болган оон төвөйри күрүне бұдүрүгелеринде доктаатылган денелге база хевирлерге чок-



